MIRACLE

Modeller för integration genom religion, aktiv medverkan och kulturellt utbyte

WinAct-MIRACLE
En handbok för *träning av tränare*

Beatrix Bauer, Olivia Bertelli

INTI-CA 2007

MIRACLE-projektet, Models of Integration through Religion, Activation, Cultural Learning and Exchange (Modeller för integration genom religion, aktiv medverkan och kulturellt utbyte), medfinansieras av Europakommissionen och Evangeliska Kyrkan i Tyskland (EKD) och koordineras av CCME.

Åsikter och information inom detta projekt och dess samarbetspartners speglar inte nödvändigtvis Europeiska Kommissionens uppfattning och faller inte på något sätt under den Europeiska Kommissionens ansvar

CCME, kyrkornas kommission för migranter i Europe är det ekumeniska organet för migration och integration, asyl och flyktingar samt mot rasism och diskriminering i Europa. Medlemmar i CCME är anglikanska, ortodoxa och protestantiska samfund och ekumeniska råd samt kyrkorelaterade organ över hela Europa. CCME samarbetar formellt med Europeiska Kyrkokonferensen och Kyrkornas Världsråd.

Översättning och bearbetning Anders Malmsten, Henrik Frykberg, Marta Silverup, Kristina Hellqvist och Jonathan Wiksten

Kontakt:

Churches' Commission for Migrants in Europe (CCME)
Rue Joseph II 174
B-1000 Bryssel
Tel. +32 (0)2 234 68 00
Fax +32 (0)2 231 14 13
E-post info@ccme.be

Bryssel, juni 2010

Innehåll

Innehåll 3
Förord 7
Introduktion av materialet 9
Praktiska ramverk 10
Pedagogik och upplägg 10
Indelning av avsnitten 11
Att använda sig av övningarna 12
Litteratur i urval: 13
1. Introduktion 14
Övning 1.1 14
Kursen börjar 14
Övning 1.2 14
Personlig presentation 14
Ruta 1.2.1 15
Övning 1.3 15
Mänsklig världskarta 15
Övning 1.4 16
Förväntningar och farhågor 16
2. Delaktighet 17
Övning 2.1 17
Fullfölj meningarna: ”Integration är…”, ... 17
”Aktivt deltagande är…” 17
Övning 2.2 18
Gå igenom hur man deltar på nationell nivå 18
Ruta 2.2. Tabell: 19
Antal engagerade i civilsamhället per mottagarland 19
Övning 2.3 20
Möjligheter och fördelar med ett mer aktivt deltagande i ett samhälle ... 20
Ruta 2.3 20

Övning 2.4 21
Samtal om en nyckelfråga 21
Ruta 2.4. 21
Övning 2.5 22
Gör en affisch: “Integration är…”, “Aktivt deltagande är…” 22
Övning 2.6 23
Sammanfattning av dagen 23
Ruta 2.6. 24
3. Kyrkan 25
Övning 3.1 25
En öppen kyrka är 25
Ruta 3.1 26
Övning 3.2 26
Inventering av på vilket sätt invandrade och infödda deltar 26
Ruta 3.2 27
Övning 3.3 27
Vad gynnar och vad hindrar aktivt deltagande i kyrkan? 27
Ruta 3.3 27
Övning 3.4 28
Strategier för mångfald: Hur uppmuntrar vi invandrade och infödda att delta? 28
Ruta 3.4 28
Övning 3.5 29
Att handskas med konfliktsituationer inom kyrkan 29
Övning 3.6 30
Gör en affisch “En öppen kyrka är…” 30
Övning 3.7 31
Rollspel 31
Ruta 3.7 33
4. Landet 36
Övning 4.1 36
Hur mycket och inom vilka områden är migranter engagerade? 36

Ruta 4.1.1 37
Tabell 4.1.1: Uppskattning av andel invandrade på Irland från fyra olika länder som engagerar sig inom olika områden 37
Ruta 4.1.2 37
Tabell 4.1.2: Andel migranter i Irland från fyra olika länder som engagerar sig inom olika områden 37
4.2 Nationella och lokala strukturer som påverkar migranters deltagande 37
Övning 4.3 38
Vår kyrkas verksamheter med och för invandrade personer 38
Övning 4.4 39
Babels Torn – hur ska vi fira gudstjänst och be tillsammans? Språkövning 39
Ruta 4.4. 39
4.5 Utforma en träning för präster, ledare och andra aktiva i församlingen 40
Ruta 4.5.1 40
5. Ekumenik 42
Övning 5.1 42
Att uppmuntra och stödja ekumenik mellan inhemska kyrkor och invandrarkyrkor 42
Övning 5.2 A) 43
Invandrade och infödda: Ser vår tro ut på olika sätt? 43
Ruta 5.2.1 43
Övning 5.2 B) 44
Tillför invandrade eller infödda nya sätt att tro och be? 44
Ruta 5.2.2 44
Övning 5.3 45
Gör en affisch! 45
Övning 5.4 45
Låt MIRAKEL ske, låt oss förenas! 45
Övning 5.5 45
Samtalspromenad ("Walk & talk") 45

Ruta 5.5 47
Samtalspromenad 47
Bilaga I: Att planera en kurs 48
Förslag på program för en endagskurs 49
Bilaga II: Utvärderingsmall 50
MIRACLE-kurs – Modeller för integration genom religion, aktiv medverkan och kulturellt utbyte 50

FÖRORD

Migration är idag en stor utmaning för Europa och för Europas kyrkor. Regeringar har olika strategier, men hur svarar olika samfund på migration? Hur ser egentligen situationen ut i lokala kyrkor för de som invandrat? Deltar de aktivt och har de ledande positioner i europeiska samfund?

Inom det europeiska MIRACLE-projektet har vi försökt ta reda på om och på vilket sätt olika samfund ses som en välkomnande famn och en miljö där personer som invandrat känner sig delaktiga, och hur relationerna kan förbättras i den ekumeniska dialogen mellan inhemska samfund och församlingar där människor med en migrationsbakgrund själva organiserar sig, migrantledda församlingar.[1]

Övningar utarbetades och testades inom projektet för att öka medvetenheten kring integrationsfrågor bland medlemmar i kyrkor och samfund. Övningar från den så kallade WinAct-metoden[2] (WinAct står för att "Vinna migranter till att bli aktiva medlemmar") och har anpassats till ett kyrkligt sammanhang, där vi har tagit hänsyn till olika erfarenheter och perspektiv från interkulturell dialog. Syftet är att man med hjälp av materialet ska kunna

- förstå hur personer som invandrat till ett nytt land blir aktiva och deltar i kyrkor och samfund, liksom i samhället i stort, genom att se vilken roll religiösa samfund spelar i integrationsprocessen för troende migranter.
- reflektera över den roll som invandrarkyrkor har i det ekumeniska landskapet, de sätt som dessa kyrkor deltar på, och de nya vägar som öppnas genom deras bidrag.

[1] Ett annat begrepp som används mer frekvent för att beskriva kyrkor där en stor del av medlemmarna har rötter utanför Europa är *invandrarkyrkor* eller *etniska kyrkor*. Eftersom kristendomen uppstod i Mindre Asien är ju alla kyrkor i Europa på ett eller annat sätt invandrarkyrkor och många av de kyrkor som ofta omnämns som invandrarkyrkor har en lång historia även i världlandet. I det här materialet används dock begreppet *migrantledda församlingar* för att använda ett begrepp som ger en så bra beskrivning som möjligt. Detta begrepp används som samlingsnamn för de kyrkor som etablerats genom de migrationsströmmar som uppstod efter andra världskriget, främst p.g.a. arbetskraftsinvandring och flyktinginvandring.)

[2] WinAct-metoden baserades på övningar som tagits fram av ett europeiskt nätverk bestående av sju institutioner som arbetar med vuxenpedagogik, och finansierades av EUs Sokrates Grundtvig-program. Den förmedlade kunskap om vad man kommit fram till inom POLITIS till ett program för att "träna tränaren", detta för att i sin tur stödja migranters aktiva deltagande. Bland WinAct-metodens mål var att träna vuxenpedagoger i att organisera kurser för ledare inom politiska partier och fackföreningar för att underlätta migranter integration, både som medborgare och politiskt.

Tack vare fyra kurser och två europeiska konferenser som hållits på olika platser i Europa inom ramen för projektet har vi kunnat samla en mycket bred kompetens: Personer som själva invandrat, personer engagerade i civilsamhället, medlemmar i kyrkor, vuxenpedagoger och experter på migrationsfrågor från hela Europa. Vid dessa kurser har de övningar som utarbetats i WinAct-manualen underlättat diskussioner och jämförelser av hur man bäst kan utarbeta modeller för deltagande och integration i den verklighet som olika kyrkor verkar i. Det europeiska MIRACLE-projektet har därigenom kunnat utveckla och analysera lokala och nationella erfarenheter, projekt och initiativ (såsom de inom *"Uniting in Diversity - Being Church Together"*, ett av CCMEs verksamhetsområden), och skapa ett viktigt nätverk och en kunskapsbank.

Ett av de främsta resultaten av projektet är MIRACLE-guiden, "*Models ofIntegration through Religion, Activation, cultural Learning and Exchange – Rekommendationer för invandrares delaktighet i kyrkor*". Denna vänder sig till lokala församlingar såväl som nationella kyrkor och är en verktygslåda som tar upp frågor om mångkultur och migration med syfte att uppmuntra till att bygga välkomnande och öppna gemenskaper, samt att stödja processer som rör invandrares aktiva deltagande och integration mellan olika grupper.

Under de 18 månader som MIRACLE-projektet pågick, från december 2008 till juni 2010, fokuserade projektet på deltagande och engagemang inom olika samfund i ett antal europeiska länder. Projektet medfinansierades av EU-kommissionens program för integration av invandrare/tredjelandsmedborgare 2007 (INTI, 2008 ersatt av Europeiska integrationsfonden). De partnerorganisationer som samarbetat inom MIRACLE-projektet är:

CCME – *Churches' Commission for Migrants in Europe*

Svenska Kyrkan

DEFAP – *Service Protestant de Mission* (Franska protestantiska kyrkornas samordningsorgan för internationellt arbete)

EKD – *Evangelische Kirche in Deutschland* (Evangeliska kyrkan i Tyskland)

Evangeliska Lutherska Kyrkan i Finland

FCEI – *Federazione delle chiese evangeliche in Italia* (Federationen av protestantiska kyrkor i Italien)

SKIN – *Samen Kerk in Nederland* (Ett forum för invandrarkyrkor i Nederländerna)

Föreliggande handbok kan, som det hänvisas till i "rekommendationer för invandrares delaktighet i kyrkor", användas för fortsatt "träning av tränare".

Doris Peschke
Generalsekreterare, CCME

Introduktion av materialet

Inom EU-institutionerna betonar man ofta vikten av att de som invandrat deltar i samhället, både politiskt och på andra sätt. Redan år 1992 antog Europarådet "Konventionen om utlänningars delaktighet i samhällslivet på kommunal nivå", och nyligen publicerades Europarådet en kort handbok om lokala rådgivande organ för utländska invånare (personer bosatta i ett land men med ursprung i ett annat land) [3]. I ett meddelande angående migration och integrationspolicy rekommenderade den Europeiska Kommissionen att man inför rösträtt för utländska invånare i lokala val och beviljar samhällsmedborgarskap[4].

Däremot visar aktuell forskning att personer som invandrat fortfarande är underrepresenterade i etablerade organisationer.[5] Man skulle alltså också kunna säga att det finns en ännu icke utnyttjad potential bland de som invandrat att stärka det civila samhället.[6] Europeiska kommissionens "Handbok för integration" betonar därför bland annat:

> "Tillgången till offentliga tjänster är en viktig aspekt av delaktigheten i samhället, men ändå bara en av många. Invandrare och andra kommer i kontakt med varandra och samhället genom frivillig-organisationer, inom religiösa grupper eller på den politiska arenan. Det är där som det aktiva medborgarskapet manifesterar sig, i form av gemensamma insatser som bidrar till integration. De som tillhandahåller tjänster bör ägna en stor del av uppmärksamheten på de eventuella hinder som ligger i vägen för ett aktivt deltagande från invandrarnas sida och hur man kan avlägsna dessa hinder. Ett aktivt medborgarskap betonar kompetens och föreslår sätt att använda denna på bästa sätt, till invandrarnas och samhällets bästa
>
> Organisationer inom alla sektorer i samhället står inför uppgiften att försöka få migranter att delta så mycket som möjligt. Samtidigt finns det sätt att engagera medborgare och invandrare som är typiska för vissa områden i samhället. Organisationer som verkar inom dessa områden kan således vidta särskilda åtgärder för att skapa förutsättningar för invandrare att delta. I det religiösa livet kan dialog vara en väg att engagera invandrare och andra, oavsett trosriktningar. Rådgivande organ och rösträtt är steg på vägen mot fullt medborgarskap

---

[3] Martiniello och Gsir 2004

[4] Europeiska kommissionen, Meddelande om invandring, integration och sysselsättning, COM/2003/336 slutgiltig version

[5] Aleksynska 2008, se också övning 2.2

[6] Se också Vogel 2008, Bauböck 2005

Ett bra sätt att främja delaktighet inom den sociala sfären är att göra det lättare för invandrare att delta i frivilligt arbete".[7]

Helt klart finns det fortfarande vissa svårigheter med att nå målet att öka invandrares delaktighet i samhället. MIRACLE-projektet och denna handbok för "träna tränare" är ett försök att bidra till detta mål.

Handboken vänder sig till medlemmar i kyrkor och samfund som är intresserade av att förbättra invandrades och inföddas integrationsprocess och deltagande samt att uppmuntra ekumenisk dialog. Handboken är tänkt att användas för träning för tränare, så att de kan bekanta sig med övningarna. Metodiken är flexibel, lätt att anpassa till deltagarnas behov och till särskilda nationella och lokala sammanhang.

Praktiska ramverk

De fem avdelningarna i det här materialet baseras på på WinAct-metodiken (Vinna migranter till att bli aktiva medlemmar, se not 1) och har sedan anpassats till ett kyrkligt sammanhang. Övningarna är utformade för kurser med ungefär 15 – 25 deltagare och är tänkta för anställda och medlemmar i kyrkor och samfund, gärna med en bra mix mellan infödda och invandrade och mellan personer från inhemska och invandrade kyrkor. Tiden som behövs för att utföra övningarna får förstås anpassas till antalet deltagare.

Det är bra om minst två tränare leder kursen, gärna med olika bakgrund (t.ex. en infödd och en invandrad). Med två eller fler tränare skapas en dynamik både i förberedelserna och genomförandet av kursen, tränarna kan komplettera varandra i övningarna och den som är mindre aktiv i en övning kan se till att viktig information dokumenteras. Det är bra om de som leder kursen själva har gått en "träning för tränare" i MIRACLE-pedagogik. En van vuxenutbildare med erfarenhet av deltagande pedagogik så kan också använda materialet direkt utan att först gå någon kurs.

Pedagogik och upplägg

MIRACLE-metoderna handlar inte enbart om att invandrade och infödda ska interagera. Målsättningen är att använda sig av en **interaktiv pedagogik** som utgår från deltagarnas egna erfarenheter. Övningarna som presenteras i det här materialet sätter igång en kollektiv inlärningsprocess. Kursen blir mest givande om deltagarna redan har erfarenheter eller kunskap om att vinna migranter som aktiva deltagare eller religionens betydelse för integration, men övningarna i materialet kan också användas för att öka medvetenheten om frågorna utan att deltagarna behöver ha några speciella förkunskaper.

Övningarna har ett tydligt interaktivt förhållningssätt med fokus på deltagaren. Detta innebär att **deltagarna måste vara aktiva** under hela processen och vara beredda att tillföra egna erfarenheter och kunskap. Kurs-

[7] Niessen and Schibel 2004: s. 38

materialet består av praktiska övningar. **Det behandlar olika aspekter av invandrades och inföddas deltagande** utifrån tre kompletterande infallsvinklar:

- Introduktionsavsnittets mål är att deltagarna får presentera sig för varandra och att gemensamt gå igenom kursens innehåll. Övningarna gör att deltagarna lär känna varandra, att man diskuterar kursens upplägg och får möjlighet att föreslå ändringar och alternativa diskussionsämnen.
- Avsnittet "Deltagande" har som mål att göra deltagarna medvetna om förutsättningar för att bli delaktig som vi ofta tar för givna. Genom att reflektera över strukturer, hur man fattar beslut och vad som krävs för att bli aktiv, visar övningarna på olika svårigheter som kan möta dem som vill engagera sig i samhället och hur svårt samhälleligt engagemang kan vara.
- Avsnittet "Kyrkan" undersöker de specifika förhållandena i kyrkor. Det behandlar olika aspekter på deltagande och integration i kyrkans verksamhet. Avsnittet innehåller övningar som inbjuder till att dela med sig av sina erfarenheter och insikter man fått från olika initiativ och projekt för integration. Vi har valt exempel på hur man kan engagera sig i kyrkor och samfund, men vi tror att detta också kan överföras till andra områden där man vill engagera sig, såsom inom ideella organisationer, politiska partier och fackföreningar.
- Avsnittet "Landet" har som mål att man ska bli medveten om hur lagarna ser ut och institutionerna fungerar i det nationella och politiska sammanhang man tillhör. Övningarna gör att deltagarna får kunskap om hur man kan delta och engagera sig politiskt i just det land där man befinner sig. Inför övningarna i det här avsnittet behöver tränaren samla in information om den rådande nationella situationen.
- Ekumenikavsnittet behandlar vad dialog mellan inhemska kyrkor och invandrarkyrkor kan bidra med för integration och aktivt deltagande i såväl kyrkor som i samhället i stort. Övningarna stimulerar till en diskussion som syftar till bättre och djupare ömsesidig förståelse mellan inhemska kyrkor (med en lång tradition i värdlandet) och migrantledda församlingar.

Indelning av avsnitten

Övningarna inom de olika avsnitten är även del av tre olika faser och lämpar sig för användning i olika led av kursen. Utbildningens tre faser är: en introduktionsfas, en fördjupningsfas samt en avslutande fas. För varje fas ges förslag på hur de bäst används.

- Övningarna i **introduktionsfasen** har som mål att skapa en inlärningssituation präglad av samarbete och kommunikation. **De gör att deltagarna blir bekanta med arbetsmetoderna och med ämnet.** Tränarens introduktion hjälper till att illustrera ämnet och olika

svårigheter som kan dyka upp. Dessa kan senare analyseras i avsnittets andra faser.

- Övningarna i **fördjupningsfasen** har som mål att ta fram och fördjupa förståelsen av ämnet med utgångspunkt i deltagarnas erfarenheter, kunskaper och behov. **Deltagarna delar med sig av kunskaper och åsikter genom interaktiva övningar.** Detta leder till reflektion över olika ämnen, vilket gör att man gemensamt kan nå förståelse och fatta beslut.
- Övningarna i **den avslutande fasen** sammanfattar erfarenheterna och inlärningsprocessen. Avslutningsfasen bör sträva efter att **omsätta det man lärt sig till praktiska slutsatser och förslag.** På samma sätt bör deltagarna motiveras att tänka igenom vad man kan göra rent praktiskt i sitt eget sammanhang och komma fram till konkreta åtgärder för att stödja både invandrade och infödda att bli aktiva medlemmar.

Att använda sig av övningarna

Eftersom interaktiv pedagogik är tidskrävande, så kan man i en enskild kurs bara använda sig av några av de 27 övningar som presenteras här. **Tränarna kan välja en blandning av övningar från de fem avsnitten beroende på det specifika sammanhanget, målen och deltagarnas behov.**

I handboken föreslås flera olika arbetsmetoder såsom grupparbeten, att göra affischer, tal, rollspel, brainstorma, snabbrundor (där varje deltagare endast säger ett ord), återkoppling och diskussioner i stora grupper. Ofta kan flera metoder användas i samma övning.

För att senare under träningen kunna återkoppla till tidigare övningar är det viktigt att på något sätt dokumentera och spara det man kommit fram till. Det kan t.ex. göras genom dokumentation på blädderblock som man sätter upp i rummet. Dokumentationen ska vara lättillgänglig för alla för att underlätta diskussioner och eftertanke.

Rundor för återkoppling ger tillfälle till att ställa öppna frågor och hjälper till att avgöra om deltagarna följer med i processen. Att använda sig av Rundor som metod är ett pedagogiskt verktyg som hjälper till att ge alla deltagare att få tid och utrymme att ge uttryck för åsikter och tankar. Rundorna ger även tips till ledarna hur långt de kan gå med nästa omgång övningar och om metoderna som användes var lämpliga för gruppen.

Litteratur i urval:

Bauböck, Rainer (ed.) (2005) Migration and Citizenship. Legal Status, Rights and Political Participation, IMISCOE State of the Art Report Cluster B 3

Europarådet (1992) Convention on the Participation of Foreigners in Public Life, 5.II.1992, ETS 144, Strasbourg: Council of Europe.

Europeiska Kommissionen, Communication on Immigration, integration and employment, COM(2003)336 slutgiltig version, Bryssel

Martiniello, M., Gsir, S. (2004) Local consultative bodies for foreign residents - a handbook, Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe. Strasbourg: Europarådet

Niessen, J., Schibel, Y. (2004) Handbook on integration for policymakers and practitioners, Bryssel, Europeiska Kommissionen, Generaldirektoratet för rättsliga frågor.

Niessen, J., Schibel, Y. (2007) Handbook on integration for policy-makers and practitioners, Andra upplagan, Bryssel, Europeiska kommissionen, Generaldirektoratet för rättsliga frågor.

Triandafyllidou, Anna, Gropas, Ruby (eds.) (2007) European Immigration. A Sourcebook, Aldershot: Ashgate.

Vogel, Dita (ed.) (2008) Highly Active Migrants. A Resource for European Civil Societies, Frankfurt am Main: Peter Lang Verlag.

Vogel, Dita (ed.) (2005) Building Europe with new Citizens, Oldenburg: IBKM

1. Introduktion

Introduktionsavsnittet innehåller fyra övningar. Målet är att klargöra kursens mål och arbetsmetoder samt att bekanta sig med interaktiv pedagogik.

Övning 1.1
Kursen börjar

Introduktionsfasen 15 minuter

Metod: Tränaren går igenom målen för kursen, presenterar programmet och metodiken varefter deltagarna får reagera i en runda.

Diskussion: Diskutera programmet med deltagarna, poängtera att det är flexibelt och uppmuntra kommentarer och ändringar. Samla också in det material som deltagarna tagit med (sånger, spel, psalmer, beskrivningar av integrationsprojekt de deltagit i etc.).

Lärandemål: Introduktionen har som mål att beskriva kursen, dess mål samt att presentera MIRACLE metodiken.

Kommentar: Beroende på kursens målsättning så kan introduktionen t.ex. fokusera på temat "Enhet i mångfald – att vara en kyrka tillsammans", som deltagarna får reflektera över. Eller, om man vill uppnå att deltagarna får lära sig metodiken för att kunna vara tränare i andra sammanhang, så kan introduktionen fokusera på rollen som tränare. Det är viktigt att introduktionen blir just en introduktion där deltagarna kan föreslå specifika ämnen utan att utveckla dem och att de endast helt kortfattat presenterar sitt material. Man kan planera in ett särskilt tillfälle för deltagarna att presentera det material de tagit med sig. Övning 4.3 passar för en sådan presentation, eller så gör man det i slutet av kursen.

Övning 1.2
Personlig presentation

Introduktionsfasen 40 minuter

Metod: Presentationsrunda

Deltagarna presenterar sig själva en efter en och nämner minst tre aspekter på migration, integration och delaktighet i kyrkor som de är intresserade av (se ruta 1.2.1 för förslag).

Ruta 1.2.1

Exempel på vad man kan ta upp i den personliga presentationen

Presentation av mig själv: Hur kom jag personligen i kontakt med frågor som rör migration, integration och delaktighet i kyrkor?

Varför är jag intresserad av att delta i den här kursen?

Anekdot från föreningslivet: En negativ eller positiv erfarenhet i ämnet

Eller

Sitt först två och två och presentera er för varandra utifrån ruta 1.2.1. Därefter får deltagarna i tur och ordning presentera sin parkamrat för de andra deltagarna i storgrupp.

Diskussion: Efter presentationen kan gruppen gå igenom och jämföra presentationerna i ett kort samtal. Frågor som kan hjälpa till att strukturera samtalet:

- Dök det upp något överraskande eller nytt?
- Finns det beröringspunkter?
- Finns det några motsatta ståndpunkter?

Lärandemål: Övningen ger också en inblick i olika aspekter på delaktighet. Att varje deltagare får säga något är viktigt i en grupp som lär sig tillsammans och där alla inte känner varandra sedan tidigare. Övningen kan ge några första inblickar i vad deltagarna har för olika erfarenheter, och vilka skillnader som finns mellan dem, beroende på vilken kyrka de kommer ifrån, eller vilken organisation eller del av en organisation de kommer från.

Kommentar: Frågorna i rutan kan presenteras genom power-point, på blädderblock, whiteboard eller på lappar som man delar ut.

Tid för den här övningen är ungefär 40 minuter beroende på hur många som deltar, vilken metod som används och vad deltagarna väljer att ta upp. Det är viktigt att ha kontroll över hur mycket tid som går åt. Varje deltagare bör inte ta mer än två minuter på sig, och det avslutande samtalet bör inte vara längre än tio minuter.

Övning 1.3
Mänsklig världskarta

Introduktionsfas 35 minuter

Metod: Synliggörande övning

En världskarta (tillräckligt stor för att alla deltagarna ska kunna få plats på den) läggs ut eller visualiseras på något annat sätt på golvet i rummet. Alla uppmanas välja ett favoritland eller en favoritplats i världen. Deltagarna uppmanas sedan att prata med sina grannar om den plats de står på kartan,

utan att flytta sig. Tränaren (som också ska stå på sin favoritplats på kartan) ber sedan deltagarna att förklara varför de valde ett visst land.

Lärandemål: Att uppmärksamma att vi alla kan bli migranter och bo i en annan del av världen.

Övning 1.4 **Förväntningar och farhågor**	
Introduktionsfas	35 minuter

Metod: Runda.

Deltagarna får papper och tuschpennor och de skriver ner vad de förväntar sig av kursen och vad de är oroliga för. De använder ett papper för positiva punkter och ett för negativa, och kan skriva ned så många punkter de vill. Tränaren förbereder en vägg med två sektioner, en för förväntningar och en för farhågor. Alla sätter i tur och ordning upp sina papper på väggen och läser upp för gruppen vad de skrivit.

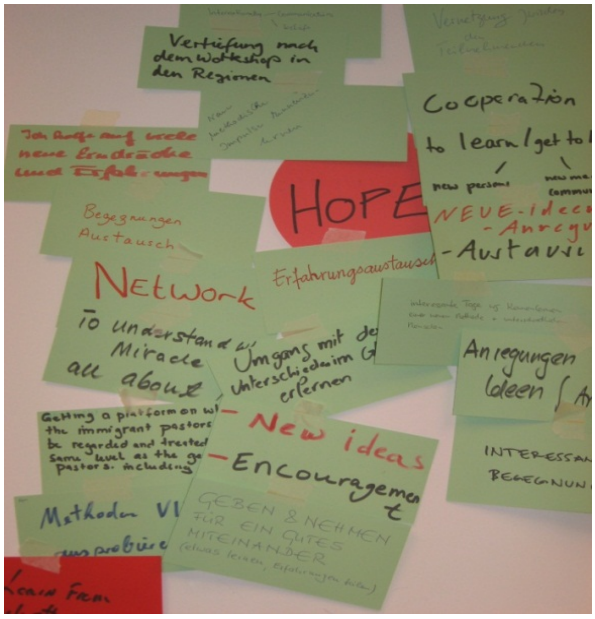

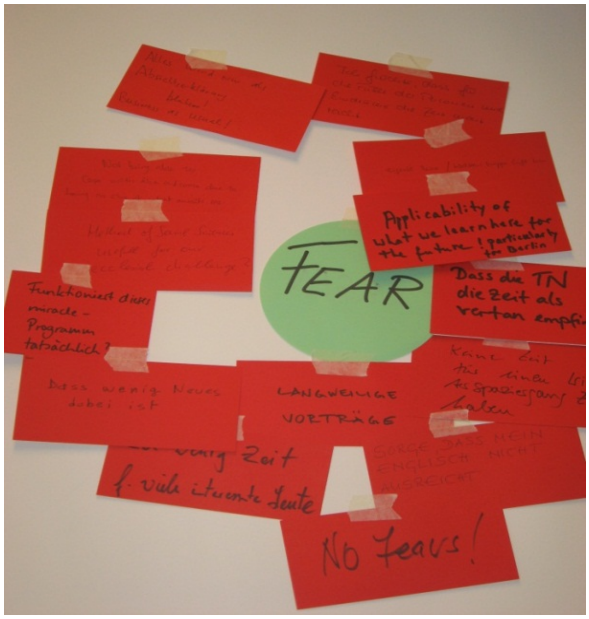

Lärandemål: Deltagarna får möjlighet att formulera vad de förväntar sig av kursen vilket hjälper till att skapa trygghetskänsla i gruppen. Det är viktigt att tränaren tar de förväntningar och farhågor som deltagarna ger uttryck för på allvar så att hela programmet och de enskilda övningarna bättre kan anpassas till deltagarnas behov.

Kommentar: Sista dagen (eller sista gången man möts under kursen) kan "Förväntningar och farhågor" ännu en gång presenteras för deltagarna. I en runda får man sedan berätta om det man hoppades uppfylldes, och om ens rädslor mildrades under kursens gång.

2. Delaktighet

Avsnittet består av sex övningar med målet att allmänt ta upp frågan om engagemang och aktiva deltagande.

Övning 2.1
Fullfölj meningarna: "Integration är...", "Aktivt deltagande är..."

Introduktionsfasen 60 minutes (30 minutes)

Metod: Snabbrunda, grupparbete, presentation i storgrupp samt diskussion.

Deltagarna sitter i ring och ombeds att i en snabbrunda avsluta meningen "Integration är..." med ett eller max två ord. Tränaren antecknar på blädderblock. Därefter delas deltagarna in i smågrupper för att utarbeta en gemensam definition av integration. Grupperna skriver ned sina definitioner på blädderblock och presenterar därefter inför alla vad man kommit fram till. Tränaren fortsätter sedan med att på samma sätt leda övningen för att få fram definitioner på "Aktivt deltagande är...". Den här gången ombeds deltagarna att dela in sig i andra smågrupper.

Diskussion: När grupperna presenterat vad de kommit fram till, så ska deltagarna reflektera över resultatet:

- Var det lätt att hitta en definition?
- Vad har man gemensamt, och vilka skillnader finns?
- Fick något ämne extra mycket uppmärksamhet?
- Vilka områden nämndes (berörde man t.ex. samhälls-, organisations- och personnivå)?

Lärandemål: Deltagarna får möjlighet att peka på vad de är mest intresserade av när de tänker på integration och aktivt deltagande. Övningen visar att det finns olika ståndpunkter, pekar på problem och visar på hur olika uppfattningar man kan ha om integration och aktivt deltagande.

Kommentar: Den här övningen kan ge tränaren information om deltagarnas perspektiv och intressen och vara en hjälp för att välja ut övningar att använda senare under kursen. Bläddерblockspapperen kan vara kvar på väggarna under resten av kursen. Tränaren kan välja att enbart fokusera på ett av begreppen.

Tidsåtgången uppskattas till 30 minuter per begrepp. Antalet deltagare avgör naturligtvis också hur lång tid som går åt.

Övning 2.2
Gå igenom hur man deltar på nationell nivå

Introduktionsfasen 20 minuter

Metod: Parövning, runda och gemensam diskussion.

Först presenteras ett diagram med utvalda resultat av en analys över hur mycket den infödda och invandrade befolkningen deltar i någon organisation i olika europeiska länder, se diagram 2.2 (visa antingen med datorprojektor eller på papper). Man kan förbereda övningen genom att leta efter information om hur många som deltar inom olika områden: medlemsantal i kyrkor, deltagande i politiska val, medlemskap i politiska partier, olika frivilligorganisationer fackföreningar, idrottsrörelser etcetera.

Utelämna resultat från det egna landet till att börja med. Deltagarna tillfrågas att snabbt tillsammans med grannen komma fram till vilka nivåer som de tror uppnås i hemlandet. Efter att man samlat ihop alla förslag så avslöjar tränaren vilka nivåer olika nationaliteter eller grupper når upp till i landet.

Diskussion: Deltagarna uppmanas att i en runda dela med sig av sina intryck. Trodde de att man deltog mer eller mindre? Vad kan ligga bakom ens bristande kunskaper? Varför deltar man olika mycket i olika länder?

Lärandemål: Målet med den här övningen är att reflektera över att invandrares delaktighet skiljer sig åt inte enbart beroende på deras intresse av att engagera sig och på den politiska kulturen i hemlandet. Situationen i mottagarlandet och hur representanter för väletablerade organisationer arbetar med mångfald och inkludering är exempel på andra faktorer som spelar en grundläggande roll.

Kommentar: I länder med allmänt hög andel medborgare som engagerar sig så deltar också personer som invandrat procentuellt sett mer än i länder med lägre andel deltagande.

Ruta 2.2. Tabell:
Antal engagerade i civilsamhället per mottagarland

Land	Observationer per grupp		Andel som deltar	
	Infödda	Migranter	Infödda	Migranter
Österrike	4 127	252	0,584	0,444
Belgien	3 358	149	0,617	0,544
Schweiz	3 444	281	0,618	0,495
Tjeckien	4 187	137	0,331	0,299
Tyskland	5 330	391	0,579	0,34
Danmark	2 837	102	0,823	0,618
Estland	1 615	371	0,177	0,148
Spanien	3 193	146	0,451	0,329
Finland	3 920	29	0,771	0,517
Frankrike	3 023	183	0,532	0,481
Storbritannien	3 584	258	0,56	0,465
Grekland	4 466	394	0,248	0,135
Ungern	3 110	64	0,197	0,172
Irland	4 028	45	0,463	0,444
Luxemburg	2 216	174	0,655	0,437
Nederländerna	3 924	231	0,51	0,463
Norge	3 535	131	0,774	0,664
Polen	3 776	19	0,218	0,263
Portugal	3 353	161	0,181	0,224
Sverige	3 547	213	0,841	0,746
Slovenien	2 694	175	0,331	0,366
Slovakien	1 465	40	0,39	0,5
Min	1 465	19	0,177	0,135
Max	5 330	394	0,841	0,746

Källa: Aleksynska, Mariya (2008), *Quantitative Assessment of Migrants Civic Activities – Exploring the European Social Survey*, Dita Vogel (ed.), Highly Active Migrants. A resource for European civil societies, Frankfurt am Main: Peter Lang Verlag, p. 69. Endast urval – det behövs också en studie över kyrkor

Övning 2.3
Möjligheter och fördelar med ett mer aktivt deltagande i ett samhälle

Fördjupningsfasen 25 minuter

Metod: Snabbrunda, diskussion i storgrupp.

Deltagarna sitter i en cirkel, tränaren ställer den första frågan i ruta 2.3. och ber deltagarna att spontant skriva ner svaret på ett eget papper i form av nyckelord. Sedan ställs nästa fråga. Därefter inbjuds alla deltagarna att presentera sina idéer i storgrupp.

Eller

Deltagarna delas upp i grupper som reflekterar över "Alltför lite deltagande är…" alternativt "Alltför mycket deltagande är…". De presenterar sedan resultatet i storgrupp med hjälp av blädderblock.

Diskussion: En kort diskussion om resultaten där man också jämför svaren. Vad finns det för likheter och skillnader? Var det några speciella

Ruta 2.3.1

Första frågan: "Utmaningarna för att uppnå ett större deltagande i samhället är …"

Andra frågan: "Fördelarna med ett större deltagande är

frågor som ägnades extra mycket uppmärksamhet? Vilka huvudfrågor tog deltagarna upp?

Lärandemål: Övningen ger olika infallsvinklar till att börja tänka på de möjligheter och fördelar som aktivt engagemang bidrar med till samhället. Målet är att visa på fördelar men också svårigheter, och behovet av att ha lämpliga strukturer som gynnar ett vidare deltagande. I själva verket kan strukturer som i en viss situation gynnar deltagande i andra fall vara till hinder. Till exempel om man måste uppfylla stränga krav för att kunna delta eller få medlemskap i en organisation eller kyrka.

Kommentar: Bläddерblockspapperen kan hänga kvar på väggarna under resten av kursen Resultaten från denna övning kan jämföras med resultaten från övning 3.2.

Övning 2.4
Samtal om en nyckelfråga

Fördjupningsfasen 45 minuter

Metod: Rollspel - för eller emot.

Övningen börjar med att deltagarna uppmanas att öppet rösta för eller emot i en nyckelfråga. Vilken fråga man tar upp beror på landets eller församlingens speciella sammanhang. Det kanske är första gången som man tar upp frågan om att stödja att invandrares delaktighet. Eller så kan det handla om att ordna en gemensam aktivitet mellan inhemska kyrkor och invandrarkyrkor. Det är viktigt att välja en fråga som deltagarna verkligen kan engagera sig i, där det finns olika uppfattningar och som man därför måste diskutera innan man kan komma till beslut.

Deltagarna delas sedan slumpvis in i två grupper för att diskutera nyckelfrågan så att de som tidigare röstade för respektive emot kan hamna i samma grupp. En grupp ombeds enbart argumentera för frågan, och den andra gruppen ska argumentera emot. I debatten i storgrupp som följer får varje sida presentera sina argument, och debatten leds av en moderator för att poängtera att det är en polariserad situation.

Ruta 2.4.1

Exempel på fråga för omröstningen: Ska din kyrka ändra sina egna strukturer för att underlätta för medlemmarna att delta aktivt? Vad tycker du?

Uppgiften består av att utveckla argument som gör att man kan lägga kraft bakom sina ställningstaganden. Man bör också tänka igenom motargument mot de argument den andra gruppen kan tänkas använda. Varje gruppmedlem bör välja ett argument och presentera detta under en eller två minuter inför hela gruppen.

Diskussion: Tränaren ber att man än en gång ska rösta om nyckelfrågan. Resultatet jämförs med den tidigare omröstningen. Diskutera skillnader

mellan omröstningarna och gå igenom vilka argument som visade sig särskilt starka eller svaga.

Lärandemål: I övningen ingår att utveckla och presentera argument. Alla måste delta aktivt, eftersom varje deltagare bör presentera ett argument var. Diskussionen mellan de två grupperna gör att deltagarna inte bara tänker igenom argument som stöder deras egen ståndpunkt, utan också argument som de andra sedan kan tänkas presentera. Övningen leder till att respektive grupp samarbetar intensivt och till konkurrens mellan de två grupperna som stimulerar till debatt. Deltagarna blir medvetna om att den fråga man diskuterar innehåller många aspekter som de kanske inte tänkt på vid första påseendet. Övningen kan också förbereda deltagarna för att ta upp en diskussion i hemförsamlingen, till exempel om hur man ska börja arbeta för ekumenisk dialog mellan invandrarkyrkor och inhemska kyrkor.

Kommentar: Övningen är rolig och stimulerande men kräver tid. Den kan genomföras med någon annan viktig fråga, såsom att införa en särskilt forum i församlingen för flyktingar eller använda pengar till att starta en kampanj med fokus på asylfrågor.

Övning 2.5
Gör en affisch: "Integration är...", "Aktivt deltagande är..."

Avslutningsfasen 20 minuter

Metod: Medlemmarna samlas i samma smågrupper som i övning 2.1. Gruppernas uppgift är att utforma affischer för att klargöra sina egna definitioner. Veckotidningar, vattenfärger, tuschpennor, klister och sax måste finnas tillgängliga för varje grupp. Grupperna presenterar affischerna inför hela gruppen, och de kan också hänvisa till det som skrevs ned på blädderblock i övning 2.1.

Diskussion: Uppmana deltagarna att berätta om det är någon aha-upplevelse eller ny information som affischerna tillfört. Samtala då om detta.

Lärandemål: Målet med övningen är att understryka hur viktigt det är att uttrycka vad man menar visuellt. Ibland ger bilder med ett starkare budskap än ord. Övningen förstärker ofta positiva aspekter av integration och aktivt deltagande.

Kommentar: Övningen hjälper deltagarna att uppskatta gruppens kreativitet och att uttrycka sig med bilder. Affischer kan göras även i anslutning till andra övningar i materialet. De kan också göras vid slutet av dagen som en sammanfattning.

Övning 2.6
Sammanfattning av dagen

Avslutningsfasen 45 minuter

Metod: Runda som en av ledarna håller i, med målet att samla ihop, summera och strukturera dagens övningar och komma fram till slutsatser.

Tränaren skriver upp bidragen på blädderblock.

Eller

Tränaren inleder diskussionen genom att presentera rubriker på en whiteboard eller på 4 bläddерblockspapper (se ruta 2.6.) Detta gör det lättare att komma ihåg vad man kom framtill i de olika övningarna under resten av kursen.

Deltagarna skriver sina utvärderingar på post-it-lappar och sätter upp dessa på tavlan där de passar in (se ruta 2.6.).

Diskussion: Diskussionen bör koncentrera sig på att samla in och dokumentera insikter, argument och möjliga strategier för att underlätta integration och aktivt deltagande. Men det är också viktigt att deltagarna får kommentera och komma med förslag på förändringar av själva övningarna. Samla in synpunkterna och använd dem gärna för att förbättra fortsättningen av kursen eller kommande kurser.

Vid slutet av diskussionen frågar tränaren deltagarna vad de kommer att ta med sig från kursen i form av praktiska tips, och vad de känner att de själva

kan göra. Avslutningsvis kan man uppmuntra deltagarna att bilda nätverk. Tränaren bör förse alla deltagarna med en lista över namn och adresser, och regelbundet hålla kontakt med dem efter kursen.

Lärandemål: Målet med denna övning är att samla in och dokumentera de resultat som deltagarna producerat. Bidragen kommer att dokumenteras. Övningen är central för kursen, eftersom den förser deltagarna med konkreta idéer och projekt som är praktiskt genomförbara, och som kan motivera till att arbeta i hemförsamlingen med strategier och konkreta verksamheter för integration.

Kommentar: Det är grundläggande för pedagogiken att ha alla resultat på blädderblock. Tränaren ska se till att rundan hålls och att man noterar kommentarer på övningarna som feedback efter hand som de dyker upp.

RUTA 2.6.

Huvudfrågor för bläddерblocket är:

- En anledning till att uppmuntra integration och invandrares delaktighet
- En svårighet med att inkludera människor som invandrat
- Två saker man kan göra för att underlätta integration och aktivt deltagande
- Vad behöver vi göra?
- Finns det nätverk vi kan dra nytta av eller behöver vi skapa nya?

3. Kyrkan

Avsnittet ”Kyrkan” består av sju övningar med målet att göra deltagarna uppmärksamma på frågan om personer som invandrat aktivt deltar i kyrkor och församlingar. Övningarna fokuseras på invandrares direkta deltagande i kyrkan lokalt såväl som nationellt, och inbjuder till reflektion över vilken roll som kyrkornas strukturer har för att gynna eller hindra aktivt deltagande. Den sista övningen är en serie rollspel som visar på vardagssituationer.

Övning 3.1
En öppen kyrka är...

Introduktionsfasen 30 minuter

Metod: snabbrunda.

Tränaren ber i en snabbrunda varje deltagare att fullfölja meningen “En öppen kyrka är...” med ett eller max två ord. Tränaren skriver ned orden på ett blädderblock.

Eller

Deltagarna delas in i smågrupper för att utarbeta en gemensam definition. Därefter kommer de tillbaka till den stora gruppen och presenterar sin definition på ett blädderblock.

Diskussion: Tränaren leder utifrån deltagarnas svar eller gruppernas redovisning ett samtal om vad en öppen kyrka kan vara. Exemplen i ruta 3.1. från en tidigare MIRACLE-kurs kan användas för att ytterligare stimulera diskussionen. Ett annat sätt att fördjupa ämnet kan vara att gruppen diskuterar frågan “Hur kan kyrkan bli mer öppen?”

Om det är en kurs för en lokal församling så kan tränaren fokusera på frågan ”Är vår kyrka en öppen kyrka?”.

Lärandemål: Fokus ska inte ligga på hur man definierar *kyrkan*, utan snarare på”hur kan en öppen kyrka se ut?” Denna övning gör deltagarna uppmärksamma på att det är viktigt att skapa en välkomnande kyrka som är öppen för alla. Övningen poängterar positiva aspekter av att vara en öppen kyrka. Öppenhet kan här anses vara ett första steg, nödvändigt men inte tillräckligt, för att lyfta fram olikheter och aktivt deltagande.

Kommentar: Övningen leder uppmärksamheten till det faktum att det kan finnas olika koncept för vad en öppen församling egentligen är och hur öppen den egentligen ska vara.

Ruta 3.1

Följande nyckelord kom fram i en tidigare MIRACLE-kurs:

- Alla är välkomna
- Respekt
- Ingen rasism
- Omfamnande
- Tolerans
- Jämlikhet
- Lyssnande
- Kristi kropp
- Ansvar

Följande definitioner kom fram i en tidigare MIRACLE-kurs

- En öppen kyrka grundar sig på Jesus Kristus ord när han sade "älska din Gud med hela ditt hjärta och älska din nästa såsom dig själv"
- En öppen kyrka är de troendes gemenskap som inte känner några gränser, som tar emot alla i kärlek för att på olika sätt dela budskapet om Kristus.
- En öppen kyrka är en kyrka där dörren alltid är öppen; den består av tre sammanlänkade nivåer: idéer, själva byggnaden och som organisation.

Övning 3.2
Inventering av på vilket sätt invandrade och infödda deltar

Introduktionsfasen eller tidigt i fördjupningsfasen 45 minuter

Metod: Smågrupper.

Deltagarna delas in i smågrupper och ska göra en kartläggning över hur invandrade och infödda är aktiva just nu i den egna kyrkan, församlingen eller organisationen, och sedan presentera resultaten på en affisch (se ruta 3.2 för frågor som hjälp för kartläggningen).

Diskussion: Tränaren ber gruppen att presentera vad de kom fram till. Tränaren frågar sedan rågar om deltagare från samma kyrka eller från andra kyrkor delar deras erfarenheter och instämmer i slutsatserna.

Lärandemål: Övningen har som mål att sprida och dela med sig av information om invandrades och inföddas deltaktighet och medlemskap i olika kyrkor. Deltagarna ska fokusera på sina egna erfarenheter och dela med sig av dessa. De kan upptäcka det som är positivt, men också brister i det sammanhang de kommer ifrån.

Kommentar: Övningen ger information om hur invandrade och infödda deltar i de kyrkor som deltagarna kommer ifrån, och lägger en grund för valet av vilka övningar man ska fortsätta kursen med. Medtränaren ska noggrant anteckna svaren eftersom det är ett bra tillfälle att samla in goda exempel.

Ruta 3.2

Om man ska fokusera på invandrade eller infödda beror på sammanhanget. I en migrantledd kyrka fokuserar man på infödda och vice versa. Grupperna kan diskutera följande frågor:

- Är invandrades/inföddas deltagande en fråga vi diskuterar i vår kyrka/församling?
- Hur många invandrade/infödda är medlemmar?
- Finns det några invandrade/infödda som aktivt deltar i min kyrka eller församling?
- Hur representeras invandrade/infödda i ledande positioner?
- Hur många invandrade/infödda är anställda och vilka tjänster har de?
- Finns det någon debatt om hur det ser ut på ledande positioner fördelat mellan invandrade och infödda?

(Kan även visas på powerpoint)

Övning 3.3
Vad gynnar och vad hindrar aktivt deltagande i kyrkan?

Fördjupningsfasen 40 minuter

Metod: Smågrupper och presentation av affischer.

Deltagarna bildar smågrupper på tre eller fyra personer från olika kyrkor eller organisationer. De ombeds komma på tre aspekter eller strukturer som stöder aktivt deltagande och tre strukturer som hindrar det (ruta 3.3). Det kan vara samma strukturer som i vissa fall hindrar och i andra fall uppmuntrar till aktivt deltagande.

Diskussion: Gruppen ska skriva ned resultaten på ett blädderblock (Vi upptäckte att…, vi är överens om att, vi diskuterade…) och presentera för storgruppen. I diskussionen försöker man sedan hitta beröringspunkter och skillnader med tanke på varför man valde just dessa aspekter.

Ruta 3.3

- Tre kyrkliga strukturer som gynnar aktivt deltagande
- Tre kyrkliga strukturer som hindrar aktivt deltagande

Lärandemål: Denna övning leder till aktivt utbyte av åsikter inom smågrupper, vilket gör diskussionen intensivare. Övningen vill rikta uppmärksamheten på relationen mellan de aktiva i kyrkan och dess strukturer, regler och institutioner. Diskussionen kan leda till att man förstår om det som presenteras i form av strukturer och annat måste förändras. Det är viktigt att diskutera om strukturerna verkligen underlättar eller motverkar aktivt deltagande.

Kommentar: Att beröra både bra och dåliga exempel gör att man får ut mer av övningen. Övningen kan som alternativ till fokus på strukturer fokuseras på *attityder och beteenden* som avskräcker från aktivt deltagande.

Övning 3.4
Strategier för mångfald: Hur uppmuntrar vi invandrade och infödda att delta?

Fördjupningsfasen 25 minuter

Metod: Smågrupper, diskussion i storgrupp.

Deltagarna delas in i smågrupper. Varje grupp ska ta fram aktiviteter, strategier och initiativ som främjar att invandrade och infödda involveras mer aktivt i kyrkor. Grupperna presenterar inför storgruppen vad de kommit fram till. Varje grupp bör inför diskussionen tänka på vad deras förslag har för styrkor och svagheter.

Diskussion: Vad har förslagen för styrkor och svagheter? Är förslagen lätta att genomföra? Finns det skillnader mellan lokal och nationell nivå vad gäller att underlätta för personer som invandrat att delta?

Efter diskussionen kan tränaren ta upp några praktiska exempel som redan genomförts (se ruta 3.4.1). Var de här exemplen redan välkända? Är någon av deltagarna aktivt involverad i någon av dem? Finns det någon styrka eller svaghet med just dessa exempel?

Ruta 3.4

Exempel på hur en del kyrkor arbetar för att inkludera kristna med bakgrund i andra länder:

- Översätta kyrkligt material och dokument till andra språk
- Använda flera språk i församlingens gudstjänster
- Verksamheter riktade till nyanlända invandrare
- Uppsökande arbete
- Starka band med invandrarorganisationer
- Forum för nya medlemmar med invandrarbakgrund
- Mångfaldspolicy i rekrytering
- .....

Lärandemål: Övningen sätter fokus på konkreta exempel. Den pekar på vidden av strategier som används, styrkor och svagheter med dessa, och visar på hur man kan utveckla nya strategier.

Kommentar: Deltagarna brukar vara intresserade av utvärderingar av sådana här strategier. Medtränaren bör anteckna alla svaren, det är ett bra tillfälle att samla in bra exempel.

Övning 3.5
Att handskas med konfliktsituationer inom kyrkan

Fördjupningsfasen 45 minuter

Metod: Deltagarna bildar grupper på omkring fem personer. Gruppen instrueras att tänka igenom följande situation: "Tänk dig att du ingår i en liten grupp etablerade medlemmar i en kyrka som i hemlighet försöker hindra nya medlemmar från att nå högre positioner i din kyrka. Vad kan du göra för att hindra dem från att nå dessa positioner?"

Diskussion: Varje grupp presenterar sedan i storgrupp sina strategier varefter storgruppen diskuterar hur dessa strategier kan motarbetas.

Upplevelseövning: För att ge mer näring till diskussionen kan man använda en enkel form av upplevelseövning. Deltagarna bildar två grupper och ställer sig i två rader med ansiktena mot varandra. En deltagare som spelar rollen av en invandrad person som försöker bli aktiv och delaktig i sin församling vandrar sakta mellan de två raderna. Den ena raden har fått instruktioner att komma med negativa och nedslående kommentarer, medan den andra raden ska uppmuntra deltagaren. Tränaren frågar sedan personen som gått mellan raderna "hur kände du dig när du gick mellan de två raderna? Han eller hon frågar också deltagarna i raderna "Hur kändes det att säga negativa saker respektive att uppmuntra personen?"

Lärandemål: Huvudmålet är att göra funktionärer medvetna om dolt motstånd, att föreslå strategier för att motarbeta detta, och att öka

medvetenheten om beteenden som nya medlemmar kan uppfatta som fientliga och utestängande.

Kommentar: Övningen hjälper till att identifiera hur viktigt det är att uppmuntra aktivt deltagande, och är således ett sätt att förbereda sig för följande övning, 3.6.

Övning 3.6
Gör en affisch "En öppen kyrka är..."

Fördjupningsfasen 25 minuter

Metod: Deltagarna samlas i samma smågrupper som i övning 3.1. Grupperna ombeds tillverka en affisch för att åskådliggöra de definitioner på vad en öppen kyrka är som de kom fram till i övning 3.1. Tidskrifter, vattenfärger, tuschpennor, klister och sax måste finnas tillgängligt för varje grupp. Grupperna presenterar sina affischer i storgruppen, och refererar till bläddерblockspapperen från övning 3.1.

Samtala i storgrupp om resultaten

Lärandemål: Övningen pekar på hur viktigt det är att också uttrycka koncept visuellt. Bilder ger ofta ett starkare budskap än definitioner i ord, och tenderar att understryka de positiva aspekterna av att man är en "öppen kyrka".

Kommentar: Övningen hjälper deltagarna att uppskatta gruppens kreativitet och att uttrycka sig med bilder.

Övning 3.7
Rollspel

Fördjupningsfas	30 minuter

Metod: Rollspel.

Rollspelet består av olika situationer där invandrade och infödda möts och samarbetar. Tränarna uppmanas att hitta konkreta exempel som passar gruppen utifrån de situationer som ges här. Deltagarna tilldelas särskilda roller och får instruktioner (se ruta 3.7). Resten av gruppen är observatörer som i utvärderingen efter varje rollspel kan komma med feedback.

Rollspel 1: Första kontakten.

Plats: På ett kontor i en församling. En nyanländ invandrare är intresserad av att bli medlem i kyrkan och kommer in på kontoret och möter en tjänsteman. Tjänstemannen ska vara neutral, inte vänlig, och informera besökaren att denne måste träffa en präst för att samtala om vad medlemskapet innebär. Personen som är invandrad försöker ivrigt förklara sina motiv för att gå med i kyrkan.

Utvärdering

Rollspel 2: Att närma sig

En tjänsteman i en inhemsk kyrka försöker kontakta en betydelsefull ledare i en invandrarkyrka för att få denne att vara med på en kyrklig aktivitet. Den andra personen

är ledare inom en invandrarkyrka, som inte är helt negativ till att delta, men är lite motvillig och ställer frågor för att få mer information om tillställningen och anledningen till inbjudan.

Utvärdering

Rollspel 3: I bibelstudiegruppen

En invandrad person som just har börjat delta i en lokal församling dyker upp på ett bibelstudium och vill komma i kontakt med andra i kyrkan. Han eller hon har varit aktiv i kyrkliga aktiviteter i hemlandet, visar goda kunskaper i teologiska frågor och vill uttrycka sin tro tillsammans med andra medlemmar. Två personer spelar präster i en inhemsk kyrka och talar om teologiska frågor med ett internt språkbruk, använder förkortningar och speciella termer och försöker inte inkludera den nytillkomne i diskussionen. Den nytillkomne försöker bli delaktig.

Utvärdering

Rollspel 4: Att planera ett evenemang

Två medlemmar i en invandrarkyrka och en infödd som tillhör en inhemsk kyrka är på ett förberedande möte för att organisera ett gemensamt evenemang. Kyrkomedlemmarna från invandrarkyrkan är vänliga men lyssnar inte riktigt på medlemmen från den inhemska kyrkan som till sist klagar.

Utvärdering

Rollpel 5: Att planera en gudstjänst

En person med invandrarbakgrund som tillhör en invandrarkyrka deltar i planeringen av en gudstjänst. Det finns två andra personer närvarande, de tillhör en lokal inhemsk kyrka och är värdar för planeringsmötet. De välkomnar gästen men övergår därefter till att prata lokal dialekt med förkortningar och internt språk. Till slut klagar gästen.

Utvärdering

*Diskussion:*Utvärderingen av varje rollspel börjar med att de som agerade får komma med tankar om hur de kände sig under rollspelet. Hur upplevde t.ex. invandraren som nykomling de etablerade medlemmarnas beteende och språk? Vad skulle han/hon föredra när han/hon är med på ett sådant möte? Hur kände och tänkte de infödda i sina roller? Öppna sedan upp samtalet till hela gruppen: Vad kan förbättras så att nya medlemmar känner sig mer välkomna och inkluderade? Är det enbart invandrade personer som känner så här, eller är det något allmänt som alla nytillkomna medlemmar upplever? Hur kan vi genomföra bibelstudier på ett interkulturellt sätt? Hur kan olika grupper uttrycka sin tro tillsammans?

Lärandemål: Även om rollspelen ibland kan visa på extrema situationer, så är de för det mesta en bild av vad som kan ske. Övningen ökar medvetenheten om hur svårt det är att få alla att delta på samma villkor när man organiserar lokala ekumeniska aktiviteter. Den hjälper till att poängtera hur viktig den första kontakten är och visar på hur man kan bli bättre när man möter nya människor.

Kommentar: Vid tidigare MIRACLE-kurser uppskattade deltagarna rollspelen mycket, de stimulerade till intressanta diskussioner.

Ruta 3.7

Anmärkning: Aktörerna får allmän information om hur de ska agera i rollspelet. Däremot delas de specifika instruktionerna för enskilda roller enbart ut till den som ska spela just den rollen, och inte till alla deltagare.

Rollspel 1: Första kontakten:

Roller och situation: På ett kontor i en församling. En nyanländ invandrare är intresserad av att bli medlem i kyrkan och kommer in på kontoret och möter en tjänsteman.

Rollinstruktion för församlingsmedlemmen: Du är medlem i en församling och du måste vara två timmar på församlingsexpeditionen eftersom den som är anställd på kontoret är ute och spelar golf. Du blev inringd med kort varsel och du måste ta hand om nya församlingsmedlemmar som kanske dyker upp. Alla nya intresserade måste samtala med en präst innan de kan registreras som nya medlemmar, men du vet inte riktigt vilken präst du ska hänvisa till. Du försöker att inte vara oartig mot folk som kommer in på kontoret, men du är en blyg person som tycker det är svårt att vara vänlig mot främlingar.

Rollinstruktion för invandrarbakgrund: Du är en nyanländ invandrare som är intresserad av att vara med i en lokal församling. Du var aktiv medlem i en liknande kyrka hemma i ditt hemland. Du letade upp adresserna till församlingsexpeditionerna i närheten av ditt hem, och du går dit och visar ditt intresse av att bli med. Du är mycket glad nu när du har hittat kyrkan, och är mycket ivrig att engagera dig. Du försöker förklara för personen du möter på kontoret varför du vill vara med i församlingen, fast det inte är lätt med språket. Du är inte säker på att ha förstått den information som du får från personen på kontoret, och ber därför om fler detaljer.

Rollspel 2: Att närma sig

Roller och situation: En tjänsteman i en inhemsk kyrka försöker kontakta en betydelsefull ledare i en invandrarkyrka för att få denne att vara med på en kyrklig aktivitet.

Rollinstruktion för den infödde församlingsmedlemmen: Du är vänlig eftersom om personen deltar så kommer det att öka andelen invandrare som deltar i konferensen, men du är också osäker på hur du ska ta kontakt med den viktiga ledaren för invandrarkyrkan.

Rollinstruktion för invandrarbakgrund Du blir i egenskap av viktig kyrkoledare inbjuden av en församlingsmedlem i en lokal inhemsk kyrka. Du är mycket vänlig och självsäker, och vet vad du vill. Du ställer några frågor såsom

”Varför är din kyrka intresserad av min närvaro?”, ”Vilken roll är det tänkt att jag ska ha på konferensen? Och hur kommer allt att gå till?

Rollspel 3: Vid bibelstudier

Roller och situation: Två infödda församlingsmedlemmar och en person med invandrarbakgrund som nyligen blivit medlem i kyrkan deltar i en bibelstudiecirkel.

Rollinstruktion för de två församlingsmedlemmarna: Du har varit medlem i församlingen länge, är en välkänd teolog och har övertalats att leda bibelstudier. Du visste inte att en gammal universitetskamrat som du inte har sett på tio år och som också är välkänd teolog också har blivit övertalad att delta. Ni två har mycket att samtala om, till exempel vad som hänt inom kyrkan, gemensamma vänner och vad som har hänt er personligen under de senaste tio åren. Du tar till vara den lediga tid som finns med att samtala med din gamle vän. Du är så försjunken i ert samtal att du inte riktigt märker att det finns andra personer där som inte varit med så länge i kyrkan. Ni pratar tillsammans även om inte själva bibelstudierna börjat och använder ett språk fullt med förkortningar, speciella termer och annat som kan vara svårt att förstå för utomstående, utan att bry er om den tredje personen. Du försöker inte prata med den tredje personen eller svara på dennes frågor. När den invandrade personen hälsar så välkomnar du denne artigt, men efter ett mycket kort samtal så fortsätter du det förtroliga samtalet med din vän.

Rollinstruktion för personen med invandrarbakgrund: Du har goda kunskaper om kyrkans liv och teologi i ditt hemland och kommer till bibelstudiet. Du är mycket glad att du hittat till den här kyrkan, och är verkligen intresserad av att engagera dig i den. Du anstränger dig att vara vänlig och att samtala med församlingsmedlemmarna, övertygad om att du till sist har mött personer i grannskapet som kommer att bli dina nära vänner.

Rollspel 4: Att planera ett evenemang

Roller och situation: Två medlemmar i en kyrka ledd av invandrade personer och en medlem av en lokal inhemsk kyrka är på ett möte för att organisera ett ekumeniskt evenemang.

Rollinstruktion för de två personer med invandrarbakgrund: Ni ska bryta på ett visst språk när ni samtalar. Diskutera om det som ni behöver planera: datum, tid, lokal och vem som ska bjudas in. Ni är vänliga men lyssnar inte riktigt på den infödda.

Rollinstruktion för den infödda: Det är första gången du organiserar något med en invandrarkyrka, och du vet inte hur de arbetar. Däremot vill du gärna hjälpa till och är glad att ni ska träffas. Du förstår inte riktigt vad de andra pratar om och känner dig lite förvirrad. Du försöker bryta in och föreslår

några idéer, men de andra två reagerar inte riktigt på det du säger. Efter några försök så kritiserar du häftigt deras förhållningssätt.

Rollspel 5: Att planera en gudstjänst

Roller och situation: En person med invandrarbakgrund som tillhör en invandrarkyrka deltar i planeringen av en gudstjänst. Det finns två andra personer närvarande, de tillhör en lokal inhemsk kyrka och är värdar för planeringsmötet.

Rollinstruktion för gammal kyrkomedlem som värd och ordförande: Du är en etablerad medlem av en inhemsk kyrka och är med på ett möte för att organisera en ekumenisk gudstjänst. Du välkomnar medlemmarna från en invandrarkyrka, och ger sedan ordet till en medlem av din kyrka som börjar med att ge lite bakgrund. Du blir snabbt engagerad i ett samtal mellan dig och den etablerade medlemmen i din kyrka och använder ett internt språk med förkortningar som är svårt att förstå. När medlemmen i invandrarkyrkan påpekar detta känner du att det inte riktigt var meningen att utestänga denne.

Rollinstruktion för medlem av den inhemska kyrkan och ledare för arbetsgruppen: Du är etablerad medlem i en inhemsk kyrka och du är med på ett förberedande möte för en ekumenisk gudstjänst. Du välkomnar medlemmen i invandrarkyrkan och fortsätter med att kortfattat tala om evangeliet som gudstjänsten ska baseras på. Du använder ett internt språk, till exempel med förkortningar, och strax kommer ordföranden för mötet med frågor och kommentarer. Han använder också speciella termer och förkortningar. När personen från invandrarkyrkan påpekar detta reagerar du defensivt.

Rollinstruktion för personen från en migrantledd församling: Du är aktiv sedan flera år i en invandrarkyrka. Du är inte så bra på språket i ditt nya land och din hemkyrkas traditioner och gudstjänster ser annorlunda ut än de som på mötet presenteras av representanterna för den inhemska kyrkan. När samtalet gått ett tag påpekar du att du inte förstår mycket av vad de andra säger.

4. Landet

Avsnittet "Landet" består av fem övningar. En del av övningarna är anpassade efter speciella länder och använder särskild information om just det landet. Det är inte enkelt att föra över dem till ett annat sammanhang i ett annat land. Man kan se dessa övningar snarare som en inspiration till att utforma egna övningar fokuserade på det egna landets kontext.

Övning 4.1
Hur mycket och inom vilka områden är migranter engagerade?

Introduktionsfasen eller tidigt i fördjupningsfasen 15 minuter

Metod: Smågrupper med tre eller fyra personer. Tränaren visar deltagarna en ännu inte ifylld tabell (4.1.1) som visar hur olika migrantgrupper är engagerade i religiösa aktiviteter (a), fackföreningar (b) respektive politiska partier (c), med avseende på människor från till exempel Kina, Indien, Litauen och Nigeria. I smågrupperna diskuterar man sig fram till vilka procentsatser som kan hamna i respektive ruta.

Eller

Frågesport: Tränaren visar i storgrupp den icke ifyllda tabellen (4.1.1) och deltagarna får gissa procentsatser i varje ruta.

Diskussion: Tränaren ska först samla ihop vad smågrupperna eller frågesporten kom fram till och först därefter avslöja de rätta svaren (se ruta 4.1.2). Man jämför gissningarna med de verkliga värdena. Är man på rätt spår, eller slog det mycket fel? Efter detta tar man ställning till några frågor: Vad kan förklara skillnaderna mellan gissningar och verkliga värden, både med tanke på vilka områden man är engagerad i själva aktiviteten och med tanke på skillnaden mellan olika migrantgrupper?

Lärandemål: Den här övningen använder statistik från ny forskning för att peka på hur aktiva personer som invandrat är i ett visst land. Den kan ge upphov till frågor till exempel om varför invandrades religiösa aktivitet är högre eller lägre jämfört med hur aktiva de är i övrigt. Övningen visar också på ofta omedvetna antaganden om hur aktiva och integrerade invandrade är i landet i fråga.

Kommentar: Tränarna kan i förberedelsen av kursen se efter om det finns liknande information om det egna landet, regionen eller staden. Det är också möjligt att använda resultaten från Irland (ruta 4.1.2) för att peka på att det rent allmänt finns skillnader i hur mycket man deltar med avseende på nationalitet och olika verksamhetsområden. Se också övning 2.3 som har liknande innehåll.

Ruta 4.1.1

Ny forskning har undersökt hur mycket invandrade från olika länder engagerar sig i politiska partier, fackföreningar och religiösa samfund. Siffrorna baserar sig på vad de som invandrat själva uppger när de tillfrågas.

Tabell 4.1.1: Uppskattning av andel invandrade på Irland från fyra olika länder som engagerar sig inom olika områden

	religiösa samfund	fackföreningar	politiska partier
Kina			
Litauen			
Indien			
Nigeria			

Ruta 4.1.2

Ny forskning har undersökt hur mycket migranter från olika länder engagerar sig i politiska partier, fackföreningar och religiösa samfund. Siffrorna baserar sig på vad migranterna själva uppger när de tillfrågas.

Tabell 4.1.2: Andel migranter i Irland från fyra olika länder som engagerar sig inom olika områden

	religiösa samfund	fackföreningar	politiska partier
Kina	5%	1%	1%
Litauen	29%	8%	2%
Indien	79%	7%	1%
Nigeria	82%	25%	1%

Källa: UCD 2007 (Irland)

4.2 Nationella och lokala strukturer som påverkar migranters deltagande

Fördjupningsfasen 30 minuter

Metod: Smågrupper, diskussion i storgrupp.

Deltagarna delar upp sig i två eller flera grupper. Deltagarna ska i grupperna komma på så många exempel som möjligt på strukturer, institutioner, regler osv. som påverkar invandrares deltagande, och vilka konsekvenser det får att personer med migrationsbakgrund deltar i lägre grad än infödda. En grupp ska fokusera på den lokala nivån och en annan grupp på den nationella nivån. Varje grupp presenterar därefter för alla deltagarna vad de kommit fram till. Gruppen skriver upp listan på bläddерblockspapper.

Diskussion: Deltagarna diskuterar sambanden mellan lokal och nationell nivå. Fokusera på följande frågor:

- Vad är det som utmärker deltagande på just den nationella nivån? Vilka är de viktigaste strukturerna som påverkar i vilken grad man deltar?
- Vad är det som utmärker det lokala planet? Vilka är de viktigaste strukturerna?
- Hur kan man gynna deltagande på nationell och lokal nivå?

Lärandemål: Genom att både fokusera på lokal och nationell nivå så riktar denna övning uppmärksamheten på behoven av förändring i hela organisationen för att stödja aktivt deltagande.

Kommentar: Övningen kan kombineras med övning 4.3.

Övning 4.3
Vår kyrkas verksamheter med och för invandrade personer

Fördjupningsfasen 25 minuter

Metod: Presentation och samtal i storgrupp.

Deltagarna beskriver exempel på kyrkors aktiviteter, program och kampanjer som riktar sig till invandrade personer. De kan helt enkelt beskriva aktiviteter i sin egen församling eller något som man på nationell nivå gör för att stödja deltagande. Man kan se övningen som ett öppet forum för ömsesidigt utbyte där deltagarna kan presentera material som togs upp i övning 1.1. Tränaren samlar ihop exemplen och skriver ned dem på whiteboard eller blädderblock.

Diskussion: Diskutera likheter och olikheter mellan de olika sätten att arbeta på. En del kyrkor kanske arbetar med socialt stöd och juridisk rådgivning, såsom härbärgen eller försöker förändra strukturer genom lobbying för flyktingars rättigheter. Andra kyrkor kanske arbetar med integrationsfrågor i den egna organisationen eller är engagerade i ekumenisk dialog med invandrarkyrkor och inhemska kyrkor. Att uppmärksamma olikheter i arbetssätt kan leda till diskussion om grundläggande synsätt bakom verksamhetsformerna.

Det är viktigt att jämföra olika lokala förhållanden: bakgrund, hur migranter är integrerade, kyrkors närvaro etc. Målet är att få upp ögonen för vad som kännetecknar bra och dåliga sätt att jobba. Hur har kyrkor lyckats i sitt arbete med integration, vilka förhållningssätt har man i arbetet och hur ser man på integration?

Lärandemål: Den här övningen ger tillfälle till jämförelser mellan olika aktiviteter i olika kyrkor genom att använda exempel som deltagarna tagit upp.

Kommentar: Medtränaren kan detaljerat anteckna allt som kommer upp, eftersom denna övning är ett bra tillfälle att samla ihop exempel på bra sätt att arbeta, och att analysera och jämföra dem.

Övning 4.4
Babels Torn – hur ska vi fira gudstjänst och be tillsammans? Språkövning

Avslutningsfasen 20 minuter

Metod: Tränaren lämnar over en text till deltagarna. Några ord i texten har ändrats. I exemplet är texten på tyska med några engelska och ryska ord (ruta 4.4.1). Text 2 ska läsas högt av en deltagare, alternativt läser deltagarna en mening var.

Diskussion: Tränaren ber deltagarna att i storgrupp berätta vad texterna handlar om. Diskutera om en språkövning kan underlätta för att förstå svårigheter med att lära sig ett nytt språk. Vi förordar att övningen används i kombination med en diskussion om rekommendation 5 "Reflektera över kyrkostrukturer, aspekter och attityder som påverkar delaktigheten" på sidan 35 i MIRACLE-guiden "Rekommendationer för invandrares delaktighet i kyrkor".

Lärandemål: Målet med övningen är att bli medveten om att man kan förstå väldigt mycket även på främmande språk och även när orden är felstavade om man förstår sammanhanget.

Kommentar: En övning som kan passa när energin i gruppen är låg, t.ex. efter en lunchpaus.

Ruta 4.4.1

Text 1

"Hear mich, wenn ich call, Gott meiner Gerechtigkeit, Der you mich kompfort in fear; sei mir gracious und erhoere menja Gebet! Ihr Herren, wie lange soll meine honour geschaendet werden? How habt Ihr das naprasno so lieb und die leschats so gern."

(kvällsbön)

Text 2

"Jag kdune itne tro att jag fkastikt fortsöd vad jag ltsäe. Vlekin fomenneal kfrat som fnnis i den mnäsilgka hanjärn! Eilgnt en frarksoe vid Camabrigde Uinervtisy så slpaer det iegnn roll i vkeiln odinrng bsnätrovkea i ett ord kemomr, det enda vtigkia är att den fsröta och den stsia baksotevn är på rtät ptlas.

Reestn av bnovkäesrta kan vraa hlet okmatsde och du kan ädnå lsäa det uatn pbrleom. Det broer på att den milkängsa hnjarän itne leäsr vrjae btsaokv för sig, uatn odert som en heehlt. Hapändsvcanäkde, elelr hur?"

4.5 Utforma en träning för präster, ledare och andra aktiva i församlingen

Avslutningsfasen 45 minuter

Metod: Arbete i smågrupper och presentation på blädderblock. Grupperna kan delas in med avseende på var eller vilken församling eller organisation man kommer ifrån så att övningen blir mer fokuserad på själva sammanhanget. Tränaren förklarar viktiga punkter när det gäller att vara tränare (se Bilaga 1) och de viktigaste punkterna när man planerar en träning (se ruta 4.5). Deltagarna ska utforma en träning för pastorer, ledare och andra aktiva i kyrkor (både infödda och invandrade). De ska också diskutera om övningarna som presenteras i den här handboken är lämpliga med tanke på vad man vill uppnå och om det behövs andra övningar.

Ruta 4.5.1

När du planerar en träning tänk på följande:

1. Klargöra det huvudsakliga målet.
2. Bestäm vilka deltagare du riktar in dig på.
3. Välj övningar genom att börja med introduktionsövningar och fortsätt med mer specifika övningar.
4. Välj övningar med tanke på deltagarnas behov, kunskap och förmåga.
5. Tänk på att alltid ge tillräckligt med tid för deltagarna att lära känna varandra, särskilt i början av kursen.
6. Lägg upp en plan över nyckelövningar och sammanbindande övningar. Nyckelövningar kräver att gruppen är koncentrerad både i grupparbeten och i diskussioner i storgrupp, medan de sammanbindande övningarna är mindre intensiva (rundor, frågerundor, rollspel), och tänk på övergångar från ett ämne till ett annat.
7. Sträva alltid efter en god balans mellan olika typer av övningar.
8. Planera inte ett alltför intensivt program och planera in raster. Det är viktigt för deltagarna att inte stressa och känna tidspress.
9. Räkna med en viss grad av flexibilitet när du lägger upp programmet, så att du kan stryka, byta eller lägga till övningar.
10. Se alltid till att det finns tid till en muntlig eller skriftlig utvärdering på slutet.

Diskussion: Vad ska en träning ha för fokus om den vänder sig till präster, ledare och andra aktiva i kyrkor, och har som tema invandrares delaktighet?

Hur ska man lägga upp en träning med fokus förhållandet mellan inhemska kyrkor och invandrarkyrkor? Vilka övningar som presenteras här kan användas i ett träningsprogram på nationell eller lokal nivå? Skulle ni vilja lägga till andra eller nya övningar till träningsprogrammet?

Lärandemål: Övningen betonar hur viktigt det är att ta initiativ och arbeta för att öka medvetenheten om mångkulturella frågor i religiösa sammanhang. Den ger god input för att kunna utforma en träning där man tar hänsyn till kulturella, geografiska och organisationsrelaterade olikheter i valet av pedagogiska metoder och material. Den gör också deltagarna mer bekanta med de verktyg som behövs i planeringsfasen av en utbildning.

5. Ekumenik

Avsnittet "Ekumenik" består av fem övningar. Dessa ger förslag på hur man kan förbättra de ekumeniska förbindelserna mellan invandrarkyrkor och inhemska kyrkor. Avsnittet betonar den betydelse kyrkor kan ha i en integrationsprocess tack vare att man kan utgå ifrån de stora likheterna mellan invandrarkyrkor och inhemska kyrkor.

Övning 5.1
Att uppmuntra och stödja ekumenik mellan inhemska kyrkor och invandrarkyrkor

Fördjupningsfasen 45 minuter

Metod: Smågrupper, diskussion i storgrupp

Tränaren kan börja övningen med att kortfattat presentera några goda exempel på ekumenik mellan inhemska kyrkor och invandrarkyrkor såsom lokala ekumeniska råd, gudstjänster, böneveckor, samarbeten i sociala frågor, gemensamma lobbyingkampanjer och besök i varandras kyrkor. Dessa exempel är en hjälp när man utformar förslag för att stödja invandrares deltagande, och samtidigt analysera hur invandrarkyrkor deltar i ekumeniken. Smågrupperna utarbetar därefter olika praktiska förslag, skriver ned på blädderblock och presenterar dessa i storgrupp.

Diskussion: Det är viktigt att diskutera igenom vilka positiva och negativa följder förslagen kan få och om de går att genomföra i praktiken. Om det är förslag som redan har genomförts kan man diskutera vilka effekter de faktiskt har lett till.

- Frågor till hjälp för diskussionen:
- Leder de föreslagna lösningarna till positiva resultat?
- Vad ska man göra för att förbättra relationerna mellan inhemska kyrkor och invandrarkyrkor?
- Vad har förslagen för styrkor och svagheter? Vad finns det för positiva sidor hos redan existerande lösningar och initiativ?

Lärandemål: Deltagarna får jämföra hur man arbetar med ekumenik i sina olika kyrkor eller samfund och se vilka aktiviteter eller förhållningssätt som kan förbättra framtida deltagande och dialog. Medtränaren för anteckningar om vad man kommer fram till, eftersom denna övning är ett bra tillfälle att samla ihop goda förslag och att analysera och jämföra förslagen.

Kommentar: Samma grupper kan göra en affisch vid slutet av övningen eller som sista punkt på dagen som i bild och text visar ett av förslagen de har tagit fram i grupparbetet.

Övning 5.2 A)
Invandrade och infödda: Ser vår tro ut på olika sätt?

Fördjupningsfasen 40 minuter

Metod: Smågrupper, diskussion i storgrupp

Deltagarna uppmanas att dela upp sig i tre grupper, två beroende på om de är invandrade eller infödda och en blandad grupp. Gruppen med infödda diskuterar hur de uppfattar att invandrade ber och firar gudstjänst och den andra, med invandrade, diskuterar hur de uppfattar att de inföddas tro och sätt att be ser ut. Den tredje blandade gruppen diskuterar både invandrade och infödda.

Ruta 5.2.1.

Det är vanligt att invandrade kristna:

- har gudstjänster som varar mycket länge
- har gudstjänster som innehåller dans och musik på hög volym
- är annorlunda klädda
- tolkar Bibeln annorlunda och är mer konservativa
- inte har några kvinnor på ledande positioner
- ...

Det är vanligt att infödda kristna:

- ber och firar gudstjänst gravallvarligt
- prisar enbart Gud på söndagsmorgnar
- alltid kritiserar Bibeln och inte följer sin präst
- har ingen känsla för gemenskap
- är mycket sekulariserade
- ...

Diskussion: Grupperna presenterar vad de kommit fram till. Därefter så jämförs resultaten, och man fokuserar på likheter och skillnader. Tränaren presenterar sedan några vanliga föreställningar för att stimulera diskussionen i storgrupp (ruta 5.2.1) och ställer följande frågor:

- Motsvarar stereotyperna verkligheten, i så fall i vilken grad?
- Varifrån kommer de här stereotypiska bilderna över hur olika grupper beter sig? Har deltagarna personlig erfarenhet av att bilderna stämmer med verkligheten?
- Vilka av skillnaderna har teologiska och/eller kulturella orsaker?

Tränaren frågar om det finns fler punkter som inte redan nämnts. Slutligen kan tränaren ta upp frågan huruvida "olika sätt att be och tro" är

fundamental och om det kan vara viktigare än allt som man faktiskt har gemensamt.

Lärandemål: Målet med övningen är att lära känna varandra och inte bara se stereotyperna. Den gör deltagarna uppmärksamma på invandrades och inföddas traditioner och kultur, och reflekterar över hur man kan tänka på olikhet som en gemensam tillgång.

Kommentar: Man kan visa korta filmer eller bilder som exempel ur verkligheten.

Observera: Om gruppen består av bara infödda eller av bara invandrade kan man använda övning 5.2 B som alternativ.

Övning 5.2 B)
Tillför invandrade eller infödda nya sätt att tro och be?

Fördjupningsfasen 40 minuter

Metod: Smågrupper, diskussion i storgrupp.

Deltagarna delar upp sig i två grupper eller fler grupper och diskuterar några frågor som tränaren ställer om olika inställning till gudstjänst och teologi hos invandrade och infödda (ruta 5.2.2)

Diskussion: Smågrupperna presenterar muntligt för storgruppen vad de kommit fram till.

Därefter jämförs resultaten och man ser särskilt på likheter och skillnader. Tränaren frågar om det finns några fler synpunkter som hittills inte nämnts. Slutligen kan tränaren fråga om och hur ett mångkulturellt andaktsfirande och bibelstudium är möjligt.

Lärandemål: Målet med denna övning är att öka medvetenheten och bli bekant med vilka skillnader som faktiskt finns genom att motbevisa stereotyper. Det är viktigt att hitta aspekter på hur invandrade och infödda, invandrarkyrkor och inhemska kyrkor kan berika varandra.

Ruta 5.2.2

Infödda (eller invandrade) har ibland andra sätt att visa sin tro och förhålla sig till teologiska frågor.

- Vilka är dina erfarenheter?
- Har du också erfarenhet av att man kan visa sin tro på andra sätt?
- Har du också upplevt att man kan ha olika inställning till teologiska frågor?
- Vilka av dessa inställningar har teologisk och/eller kulturell bakgrund?

Kommentar: Man kan visa korta filmer eller bilder på gudstjänster eller olika aktiviteter i olika kyrkor. Deltagarna kan också beskriva gudstjänster, psalmer, böner, evenemang etc som organiserades på ett mångkulturellt sätt. Om deltagarna har kunskap i teologiska frågor kan diskussionen

fokuseras på vad som kännetecknar olika bibeltolkningar eller på grundinställningar till vad kyrkan egentligen är.

Övning 5.3
Gör en affisch!

Avslutningsfasen 35 minuter

Metod: Smågrupper.

Varje grupp utformar en affisch för ett ekumeniskt evenemang som pågår en dag, och organiseras av inhemska kyrkor och invandrarkyrkor.

Lärandemål: Övningens mål är att uppmuntra deltagarna att tänka igenom konstruktiva kommunikationsstrategier mellan infödda och invandrade grupper som stärker samarbete och dialog.

Övning 5.4
Låt MIRAKEL ske, låt oss förenas!

Avslutande fasen 30 minuter

Metod: I smågrupper ska deltagarna identifiera de viktigaste dragen i en bra modell för integration inom religiösa samfund och i samhället i övrigt. De ska utforma en affisch som visar på dessa aspekter. Resultatet presenteras därefter för den stora gruppen.

Diskussion: Vad har de olika affischerna gemensamt? Vilket är huvudbudskapet? Vilka är grundstenarna för en bra integrationsmodell inom en församling? Vilka är grundstenarna i en bra integrationsmodell i samhället? Vad behöver vi göra för att modellerna ska kunna genomföras?

Lärandemål: Övningen försöker skapa bryggor mellan olika samfund och påminna om att alla kyrkor delar många grundläggande gemensamma drag. Den hjälper till att summera huvuddragen i en god integrationsprocess genom att återkoppla till arbetet som redan gjorts i andra övningar.

Övning 5.5
Samtalspromenad ("Walk & talk")

Avslutande fasen (med fokus på tränarens roll) 60 minuter

Metod: Samtalspromenad utomhus

Deltagarna delas upp i grupper om fyra till fem personer och inbjuds till en promenad utomhus längs en frågeslinga. Efter varje fråga följer flera svarsalternativ (ruta 5.5, Samtalspromenad). Deltagarna ska under promenaden diskutera frågorna och svaren. När alla grupperna är klara kommer de tillbaka till den stora gruppen och tränaren leder en diskussion om hur de resonerade kring frågorna och vad de kommit fram till.

Lärandemål: Deltagarna reflekterar över sin roll som tränare och fokuserar på vad som är viktigast när man leder en träning. De är i en trygg miljö, i en

liten grupp där alla kan prata om sig själva som tränare och om sina erfarenheter. Övningen hjälper till att tänka på och samtala med andra om sig själv i tränarrollen och direkt få feedback på detta.

Diskussion: Det är viktigt att deltagarna tar sig tid att reflektera över varje fråga. När grupperna är tillbaka i den stora gruppen behöver deltagarna inte försvara en viss position utan tränaren ska snarare uppmuntra varje individ att tala utifrån sig själv.

Kommentar: Bra övning för att ge nya tränare en möjlighet att reflektera över sin roll. Personer som redan har erfarenhet av att leda kurser kan i diskussionerna runt frågorna hjälpa de som inte har lett någon träning. Det finns ofta mer än ett korrekt svar på en fråga, och detta stimulerar till konstruktiva samtal. Grupperna ska hålla tillräckligt avstånd för att inte störa varandra. Det är också ett utmärkt sätt att få frisk luft, motion och få se lite av omgivningarna under en utbildning!

Ruta 5.5.1
Samtalspromenad

1. Hur ser jag på mig själv som tränare?
   a) Expert
   b) Rådgivare
   c) Vän
   d) Underlättare
   e) .....
2. Vad ska jag som tränare fokusera på?
   a) Vara observant på behoven hos deltagarna i kursen
   b) Förmedla träningens mål till gruppen
   c) Underlätta så att deltagarna i gruppen tänker i nya banor
   d) Hålla koll på tiden så vi hinner med allt som är planerat
   e) .....
3. Hur ska jag bete mig inför gruppen?
   a) Leda dem så att de förstår vad träningen går ut på.
   b) Låta dem själva förstå vad träningen går ut på
   c) Undervisa dem om vad träningen går ut på
   d) Få dem att tänka på ...
   e) .....
4. Vad måste jag arbeta med för att bli en bra tränare?
   a) På att lära mig fler metoder att erbjuda
   b) På att bli kunnigare i sakfrågorna
   c) På att le mer och ge mer positiv energi för bra stämning i gruppen
   d) På att anpassa mig till gruppens behov och dess potential
   e) .....
5. Hur kan jag som tränare förhålla mig till motstånd från deltagarna?

Bilaga I: Att planera en kurs

Nedan ger vi en schematisk planering som kan användas när man planerar en MIRCLE-kurs.

1. **Tidsram:** Tidsramen beror på vem som ska bjudas in och om kursen ingår i ordinarie arbetsdag eller om de som deltar har rest långt för att komma till kursen. Det är lämpligt att börja med att planera in måltider och raster (minst en halvtimme långa, en på förmiddagen och en på eftermiddagen) för att få en överblick över hur mycket tid som finns till förfogande för övningarna.
2. **Deltagarna:** Vilka som ska bjudas in beror på vad man har för övergripande mål med kursen och var någonstans den ska hållas.
3. **Plats:** Platsen beror också på deltagarna, budgeten och själva anläggningen. Välj hellre en mer informell omgivning än en konferenslokal. Det är lämpligt med ett stort rum där alla deltagare kan sitta i cirkel för storgruppsövningar och ha separata rum för grupparbeten.
4. **Ämne:** Det beror på det övergripande målet med kursen och vilka som deltar. Det måste vara aktuellt för dem och samtidigt ge dem möjlighet att utvecklas.
5. **Praktiska frågor:**
   a) Tänk på att alltid ta till mer tid i schemat på slutet än vad själva kursen planeras ta, så att inte deltagarna avslutar och reser iväg för tidigt.
   b) Om det blir problem eller om det uppstår konflikter så är det viktigt att ta itu med dem så snart som möjligt. Ibland kan konflikter lösas utanför själva kursen, men när problemet ligger inom gruppen så ska det också lösas i gruppen tillsammans med alla inblandade.
   c) Se till att sända ut all viktig information till deltagarna i förväg.
   d) Håll dig tillgänglig före, under och efter träningen, berätta t.ex. i informationsmaterialet om var du kan nås för frågor och klargöranden.
   e) Förbered tillräckligt antal kopior av material som behövs och förvänta dig inte att sådant går att lösa på den plats där kursen hålls.
   f) Om du planerar en kurs som sträcker sig över flera dagar så planera dessutom kvällsaktiviteter, men ge också deltagarna utrymme för ledig tid

Förslag på program för en endagskurs

8.00 – Frukost/registrering

9.00 - Introduktion

10.00 – Övning 1

10.30 - 11.00 Paus

11.00 – Övning 2

11.45 – Övning 3

12.30 - 14.00 Lunch

14.00 – Övning 4

14.45 – Övning 5

15.30 - 16.00 Paus med fika

16.00 – Övning 6

17.00 – Övning 7

17.30 - Utvärdering

18.00 – Avslutning/middag

.

Bilaga II: Utvärderingsmall

MIRACLE-kurs – Modeller för integration genom religion, aktiv medverkan och kulturellt utbyte

Plats, datum

Tack för att du är med på en MIRACLE-kurs!

Vi vill gärna få veta vad du tycker om kursen så svara gärna på följande frågor om vad du upplevt. Ingen får veta vad just du skrivit och svaren kommer enbart att användas för att våra framtida kurser ska bli ännu bättre.

Deltagare: □ Infödd □ Invandrad

Ditt huvudsakliga arbetsområde: □ Tränare och vuxenutbildare
□ Anställd inom kyrkan
□ Frivillig inom kyrkan
□ Annat

Kvalitetsaspekter av kursen	Mycket Bra	Bra	Okej	Dåligt	Ej aktuellt
Praktisk organisering av kursen					
Kvalitén på boendet					
Mat					
Kurslokal					
Information innan kursen					
Information under kursen					
Kursmaterial					
Kvaliteten på enskilda aktiviteter:					
Inledning					
Avsnitt "Introduktion"					
(Lista gärna de övningar som använts under respektive avsnitt, så är det lättare att					

kommentera varje övning och lättare att förstå utvärderingen)					
Avsnitt "Delaktighet"					
Avsnitt "Kyrkan"					
Avsnitt "Landet"					
Avsnitt "Ekumenik"					
Avslutning					
Presentation av eventuell föredragshållare					
Din egen insats som deltagare					

Skriv gärna ner dina tankar och åsikter om kursen här:

.....

.....

1. Vilka är dina åsikter om kursprogrammet i sin helhet:

□ Balanserat .....

□ Icke balanserat (kommentera gärna).....

□ För mycket teori .....

□ För lite teori .....

□ För mycket praktiska övningar.....

□ För lite praktiska övningar.....

□ För mycket kulturella aspekter .....

□ För lite kulturella aspekter.....

2. Har du några andra kommentarer eller förslag angående kursen?

.....

.....

.....

TACK FÖR DIN MEDVERKAN!